

Asia: VN/20007/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n akkuasetuksen täydentämistä sekä sähkö- ja elektroniikkalaiteromua koskevan direktiivin muutoksen täytäntöönpanemista koskevaksi lainsäädännöksi

Jätelakiin tehtävät muutokset

16 b §. Akkujen ja paristojen merkintöjä, ohjeita, turvallisuustietoja sekä asiakirjoja koskevat kielivaatimukset.

Suomen Autopurkamoliitto ry katsoo, että akkujen ja paristojen merkintöjä, ohjeita, turvallisuustietoja sekä asiakirjoja koskevien kielivaatimusten tulisi olla selkeitä ja yhdenmukaisia, jotta ne eivät muodostaisi tarpeettomia esteitä ajoneuvoakkujen uudelleenkäytölle. On tärkeää, että uudelleenkäyttöön tarkoitettujen akkujen tiedot ovat saatavilla niitä käsitteleville toimijoille, mukaan lukien autopurkamot, mahdollistaen turvallisen ja asianmukaisen uudelleenkäytön. Merkinnoissa ja ohjeissa tulisi selkeästi erottaa uudelleenkäyttöön soveltuvat akut niistä, jotka ovat jo jäteakkuja, jotta purkamoiden toiminta uudelleenkäytön edistämiseksi olisi mahdollista ilman tulkintaepäselvyyksiä.

25 §. Muut valvontaviranomaiset.

Yhdistys korostaa, että valvontaviranomaisten toiminnassa tulisi huomioida uudelleenkäytön edistämisen tärkeys akkujen elinkaaren pidentämiseksi.

47 §. Tuottajan ensisijainen oikeus järjestää jätehuolto.

Suomen Autopurkamoliitto ry painottaa, että tuottajan ensisijainen VELVOLLISUUS järjestää jätehuolto ei saa rajoittaa autopurkamoiden oikeutta myydä käyttökelpoisia ajoneuvoakkuja uudelleenkäyttöön. Koko sääntelyn ytimessä tulee olla jätehierarkian mukainen uudelleenkäytön priorisointi. Muutoin sääntelyllä ei kyetä mitenkään saavuttamaan haluttuja tavoitteita. Pelkkä raaka-aineiden kierrätys ei enää tule riittämään tavoitteisiin, vaan tähän tarvitaan väistämättä uudelleenkäyttöä ja sen mahdollistamista laajasti.

Yhdistys katsoo, että ajoneuvoakku, joka on edelleen toimiva ja soveltuu uudelleenkäyttöön, ei ole jätettä, ja näin ollen tuottajan jätehuoltovastuu ei vielä koske sitä. Tämä tulee myös sisällyttää lain perusteluihin selkeästi esiin, jotta nykyinen epäselvä tilanne poistuu.

Yhdistys korostaa myös sitä, että tuleva EU:n romuajoneuvojen koskeva uusi ns. ELV-asetus tulee asettamaan lähtökohdaksi nimenomaisesti sen, että uudelleenkäyttöön soveltuvat ELV-ajoneuvojen osat eivät ole jätteeksi tulkittavia. Mikäli hallituksen esitystä ei tältä osin muuteta tai täydennetä, se tulee olemaan ristiriidassa ELV-asetuksen kanssa. Asetuksen on arvioitu tulevan hyväksytyksi jo vuoden 2025 loppuun mennessä.

On ensiarvoisen tärkeää, että lainsäädäntö mahdollistaa ja edistää ajoneuvoakkujen irrottamisen purkamoiilla ja niiden myymisen uudelleenkäyttöön ilman, että tuottajavastuuta koskevat säännökset muodostavat tälle esteen. Uudelleenkäyttö on jätehuollon etusijajärjestyksessä ennen kierrätystä, joten lainsäädännön tulisi tukea tätä periaatetta. Jätelain 47 §:n 1 momentin mukainen yhteistyövelvoite tuottajan kanssa jätehuollon järjestämisessä ei saa tulkita siten, että se estää purkamoiden itsenäistä toimintaa käyttökelpoisten akkujen uudelleenkäytön edistämiseksi.

53 §. Poikkeukset eräiden tuotteiden tuottajan kustannusvastuusta.

Suomen Autopurkamoliitto ry ehdottaa, että uudelleenkäyttöön myydyt ajoneuvoakut tulisi katsoa poikkeukseksi tuottajan kustannusvastuusta, sillä uudelleenkäyttö estää akun päätymisen jätevirtaan ja lykkää tuottajan jätehuoltovastuun alkamista. Tämä kannustaisi sekä purkamoihin että kuluttajia akkujen uudelleenkäyttöön ja tukisi kiertotalouden tavoitteita. Mikäli tuottajat olisivat edelleen vastuussa kustannuksista myös uudelleenkäyttöön päätyvien akkujen osalta, se voisi luoda epätoivottuja kannustimia ohjata akut suoraan kierrätykseen uudelleenkäytön sijaan.

61 §. Eräiden tuotteiden tuottajilta ja tuottajayhteisöiltä vaadittava vakuus

Suomen Autopurkamoliitto ry katsoo, että tuottajilta ja tuottajayhteisöiltä vaadittavan vakuuden ensisijainen tarkoitus on varmistaa jäteakkujen asianmukainen käsittely ja kierrätys. Vakuusjärjestelmän ei tulisi luoda sellaista hallinnollista tai taloudellista taakkaa, joka haittaa toimivien ajoneuvoakkujen myyntiä ja uudelleenkäyttöä autopurkamoiden toimesta. On tärkeää, että vakuutta koskevat säännökset kohdistuvat selkeästi jäteakkujen jätehuollon rahoittamiseen, eivätkä ne epäsuorasti rajoita akkujen elinkaaren pidentämiseen tähtäävää uudelleenkäyttöä.

131 §. Laiminlyöntimaksu.

Suomen Autopurkamoliitto ry korostaa, että laiminlyöntimaksujen soveltamisessa tulisi olla selkeät perusteet, jotka eivät kohdistu vahingossa tai virheellisesti toimintaan, joka edistää akkujen uudelleenkäyttöä. On tärkeää välttää tilanteita, joissa autopurkamot voisivat joutua laiminlyöntimaksujen kohteeksi myydessään käyttökelpoisia akkuja uudelleenkäyttöön, olettaen virheellisesti, että kyse on jätehuoltotoiminnasta, joka kuuluu ainoastaan tuottajan järjestettäväksi. Laiminlyöntimaksujen tulisi ensisijaisesti kohdistua jäteakkujen virheelliseen käsittelyyn tai tuottajavastuun laiminlyöntiin.

147 §. Rangaistussäännökset.

Ei lausuttavaa.

Muita muutettavia pykälä koskevat huomiot

-

Ympäristönsuojelulakiin tehtävät muutokset

221 g §. Akkuja ja paristoja koskevat erityissäännökset.

-

Muuta lausuttavaa

Muut mahdolliset huomiot

Autokierrätyksen osalta EU-komissio on antanut kartellia koskevan ratkaisun 1.4.2025.

Linkki: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_881

Ratkaisun ytimessä on ollut sopimus olla maksamatta autonpurkamoille ELV-ajoneuvojen käsittelystä ("Zero-Treatment-Cost" -strategia) sekä sopimus olla edistämättä tietoa ELV-ajoneuvojen kierrätysasteesta ja kierrätysmateriaalien käytöstä uusissa autoissa, jotta kuluttajat eivät ottaisi näitä tietoja huomioon autoa valittaessa. Nämä ovat rajoittaneet komission näkemyksen mukaan merkittävästi vapaata kilpailua ja toisaalta ohjanneet kuluttajakäytäytymistä väärällä tavalla. Kartelli on ollut pitkäaikainen. Suomen autopurkamoliitto edellyttää, että kotimaisen kiertotalouteen tähtäävän sääntelyn valmistelun yhteydessä arvioidaan kartelliratkaisun sisältö ja pyritään estämään vastaavanlaisten rakenteiden mahdollistaminen.

Koponen Ilkka
Suomen Autopurkamoliitto r.y.